OZVĚNA ZÁPADU
(ECHO OF THE WEST)

PUBLISHED WEEKLY

ZÁBAVNÝ :: TÝDENNÍK

Vychází každou středu. Published Wednesday

Vydavatelé :: Publishers
ODVARKA BROTHERS, CLARKSON, NEB.

Předplatné na rok $1.00 Subscription $1.00

Adresa jednoduše:
ODVARKA BROS., CLARKSON, NEBR.

Civilisace XX. století.

Rok 1914 bude zapsán v dějinách lidstva pro vždy písmem nejkrvavějším. Vzpomínky naň provázeny budou nynějším i příštími proklínáním, vzpomínáno naň bude s odporem a zlořečeno bude všem těm, kdož tak hnusným způsobem krví nebožáků, na lidské jatky hnaných, pokrok a civilisaci dvacátého století potřísnili.

Po letech mravenčí práce na poli civilisace, po úmorném snažení připraviti půdu pravému pochopení cíle a úkolu člověčenstva,zvráceny a zašlapány veškeré známky lidskosti, leská vojenská uniforma, do níž tak mnohý násilně obléknut, změnila civilisovaného člověka v barbara bez srdce a citů.

Výsledky stoleté práce pouhým přiložením doutnáku zničeny rozmeteny a minulost, o které se myslelo, že dostupuje již vrcholu uvědomělosti a správného nazírání na cenu života a práce jedince co člena celé lidské společnosti, mizí před zrakem co pouhý sen.

Známe nyní cenu minulosti, neboť ji dnes ztrácíme a třeba nebyla nejrůžovější, jí platit budou naše vzpomínky.

Svět je stále týž a třeba učiněny v něm v poslední době úžasné pokroky v oboru vynálezů, jsou vynálezy ty kletbou lidstva, staly se nástrojem válečné nestvůry, které usnadňují hromadné vraždění nejnadějnějších životů. Touha po slávě a mamonu napínaly mozky lidské a nutila je k vynalézavosti a vynalézavost tato se nyní strašlivě mstí na celých národech.

Bezdrátná telegrafie, zdokonalené vzduchoplavba, nejmodernější to vynálezy, jež sloužiti měly blahu a pohodlí lidstva, jsou dnes otroky soldatesky, moderní pušky a děla šíří s mrazivou jistotou zhoubu v řadách bojujících a účinky jich jsou tak strašny že není vůbec péra, jež by všechny ty hrůzy věrně vylíčiti dovedlo.

Nelze popříti, že válka ničí veškeré ušlechtilejší city v nitru každého člověka vůbec a kdo by chtěl dokazovati onak toho, dejme mu jakékoliv číslo novin do rukou a nechme jej čísti.

Za míru nás rozrušila každá malicherná loupež, každý malý přečin proti zásadám lidským a dnes přijímáme zprávu o 10,000 padlých tak, jak bychom to byli očekávali, jako by se to rozumělo samo sebou. Děsná otupělost vytlačí z nás cit, aniž toho pozorujeme. Mohou stálé myšlenky na vzájemné vraždění nějak zušlechťovati? Ve chvílích, kdy se toho nejméně nadějeme, zachvacuje nás lhostejnost a cítíme, že zvolna na barbarské zprávy zvykáme. Suché buletiny z bojišť docházející jsou toho důkazem a mluví samy za sebe. Než my jsme přece dosud žili život důstojný člověka nynějšího století, jaké však dojmy ponese sebou při vstupu do veřejného života útlá mládež, neslyšící a nevidící nic jiného než samé vraždění, bol utrpení a bídu? Může míti správný pojem o pravém úkolu, o správných cílech, skutečných povinnostech, jež vyplniti mají její další život?

City tyto jsou všední, prožije je každý a právě proto jest postup civilisace v nebezpečí. Známky tohoto se již dostavují. Barbarské řádění Němců v Belgii vyvolali řadu protestů, jež musely by kámen obměkčiti a tyto protesty jsou dnes ve dvacátém století ignorovány a není nikoho, kdo by takovémuto řádění, příčícímu se veškeré lidskosti, konec učinil. To bude pro věčné časy v dějinách našich skvrnou nesmazatelnou a neomluvitelnou. Až známy budou podrobnosti všech hrůz, jež válka s sebou přinesla, strneme a maně položíme si otázku:

"Toto má být civilisovaný svět?
A kdybychom byli o staletí zpět,
žili mezi dravou a divokou zvěří,
lépe by nám bylo....
Líce naše studem, hanbou velkou hoří,
že se pase zvěř a mrchožraví ptáci
naší zavražděné na civilisaci.
To má být civilisovaný svět?
takhle v prachu šlapat nejvzácnější květ!
Není dosud dějin, jež by rovna měly takového barbarství....
s hrůzou se dnes ptáme, kam jsme to dospěli?
Zvrácené dojmy celým světem víří
a zápach morový kolem sebe šíří..

Belgie jest velmi hrozně spustošena.

J. H. Whitehouse, anglický poslanec, vrátil se právě z Antverp a vypravuje, že jsou poměry belgického obyvatelstva hrozné. Projel Belgii i dále na jih ve vojenském voze a praví, že hroznou spoustu učinil částečně německý nepřítel, částečně Belgičané sami, aby se mohli brániti. Praví: "Sta tisíce stromů bylo vykáceno, tak že v některé krajině jeli jsme daleko pouští samých pařezů. Kmeny stromů byly odstraněny, aby neposkytovaly nepříteli úkrytu. Všecky domy byly dynamitem rozdrceny anebo jinak zničeny, kdekoli stály v cestě. To je zvláště okolo Antverp. Jinde jsme jeli krajinou byvši zaplavena. Jenom okolo Antbyvši zaplavena. Jenem okolo Antverp spůsobena byla na majetku škoda $5,000,000 těmito pracemi obrannými. Četl jsem v novinách, jakou spoustu provedli Němci v Termonde a viděl jsem fotografické obrázky v novinách ale to všecko nic není, člověk to musí viděti sám, aby si učinil o spoustě té přibližnou představu. Před několika týdny bylo Termonde krásným městem o 16,000 obyvatelích, město, jehož krásné stavby skvostně doplňovaly romantickou polohu přírodní. Byly tu některé budovy, jaké jsou málokde k spatření. Prošel jsem čtvrt za čtvrtí, ulici za ulicí, ale nenašel jsem jediného domu, který by nebyl rozdrcen, s celým svým obsahem zničen. Nebyly rozstříleny, žádná střelba by toho nebyla dokázala, bylo to provedeno dynamitem tak, že do každého jednotlivého domu dána byla bomba zvláštní a tak vypalovány a ničeny ohněm. Termonde však jest jenom místem jedním. Podobným spůsobem jednají němečtí barbaři v Belgii celé, pokud ji mají v rukou. Vývoj národa belgického zaražen je na dlouhou dobu. Zásoby potravin, které se jindy dodávaly civilnímu obyvatelstvu, zabírá nyní německé vojsko. Venkované a chudší lidé ve městech nemají nyní toho nejnutnějšího, a hlad se rozmáhá den ode dne. I tam, kde sedláci obilí mají, nesmí ho mlíti na větrných mlýnech. Němci mají obavy, že by tím spůsobem dávali znamení nepříteli. Vidíme tu tedy něco, co se zřídka kdy stalo v historii. Celý národ tu hladoví a my mu nemůžeme pomoci, ačkoli je tak blízko u našich břehů. V mém průvodu na cestě byli belgičtí úředníci, kteří mi vysvětlovali, že Němci opatřeni jsou vším, čeho je třeba k ničení majetku, přímo s ďábelskou rafinovaností. Vojákům byly rozděleny nejen bomby různé velikosti, ale každý také dostal mnoho malých černých destiček velikosti asi čtvrtdollaru. Ukazovali mi některé, které byly pobrány zajatým německým vojákům. Destička tato sestává ze zhuštěného benzinu. Když se zapálí, hoří jasně několik minut a spálí všecko, čeho se dotkne. Slouží k bezpečnému vypalování domů."

Peněz je dost.

Na mnoha stranách mluví se o peněžní tísni, jak těžko prý je dlužit si peníze, jak jest peněz málo, a věci těm podobné. Ve skutečnosti peněz je dost, alespoň zde v Americe, ale válkou peníze se zdražily zrovna jako cukr a jiné věci. Mluví-li se o "drahých" penězích, neznamená to ovšem, že by peníze samy měly větší hodnotu nebo kupní cenu, nýbrž prostě tolik, že ten, kdo se chce dlužit, musí platiti vyšší úroky. Ti, kdo peníze mají, snaží se z nich vyzískati co nejvíce právě jako majitelé jiných druhů zboží a majetku. Válka jim dodává odvahy, aby požadovali víc — ať už válka má nějaký nebo žádný vliv na poměry v trhu, ve kterém jejich zboží se prodává.

Správa města Yorku tyto dny měla výbornou příležitost přesvědčiti se o obojím: že jest peněz dost, i že peníze jsou drahé. Město New York totiž dlužilo se sto milionů dollarů na šestiprocentní důchodové bondy a šestiprocentní korporační noty. Za 57 milionů dollarů této výpůčky je splatno 1. září 1915, dalších 18 milionů v září 1916 a zbývajících 25 milionů v září 1917. Výpůjčku tuto převzal syndikát bankéřů, v jehož čele jsou J. P. Morgan and Co. a firma Kuhn, Loeb and Co. Tento syndikát podržel část bondův a not pro své klienty a ostatek nabídl ke koupi slavnému obecenstvu za rovnou cenu $100 kus a úroky již nahromaděné. Bondy i noty vynášejí tedy kupci plných šest procent ročně.

Půjčka byla vyhlašována v časopisech na východě i na západě, a přihlášky přijímány toliko do poledne v úterý, dne 22. září 1914 Ale páni bankéři nepochybně byli velice příjemně překvapeni. Neboť o ty bondy hlásilo se deset tisíc lidí ze všech končin země, kteří byli ochotní převzíti dvakráte tak velikou sumu, než jaká byla nabízena, a někteří byli do konce i ochotní platit premii, to jest, zaplatit za sto dllarový bond více nežli sto dolarů, což by ovšem znamenalo úroky o něco menší nežli šest procent.

V tomto neočekávaném zdaru výpůjčky některé americké časopisy vidí "skvělý důkaz o síle amerického národního hospodářství přes to, že válka v Evropě ochromila úvěrní soustavu celého světa." To ovšem lahodí průměrnému americkému vlastenci, ale ty vlastenecké časopisy tvrdí, že ta vysoká úroková míra jest ve skutečnosti jen makavým dokladem o kořistnictví amerického kapitalismu, který používá evropské války jako záminky, aby mohl nestydatě odírati každého, kdo se musí dlužit, třeba že to byla vlastní obec anebo rodná země.

Aby čtenář o kořistnictví amerického kapitalismu správně posoudil, musí povážiti, že New York jest největší a nejbohatší město ve Spojených Státech, které vždy mělo dobrý úvěr, tak dobrý skorem jako Spojené Státy, neboť se vždy dlužívalo na nízká procenta, na 3 a nejvýše 4 procenta. Dluh města New Yorku roku 1912 dosáhl výše $1,117,153,090, tak že byl o něco větší nežli dluh Spojených Států. Město vždy dostávalo peníze na nízké úroky, protože vždy platí své úroky správně, a věřitelé se nemusí obávati, že přijdou o peníze. Mimo to dluhopisy města New Yorku mají tu výhodu, že jich možno používati jako záruky na vydávání papírových peněz národními bankami; že jich lze použíti jako záruky dle zákona o dělnickém pojišťování; že spořitelny a svěřenské ústavy ve státu New Yorku i v jiných státech smí v nich ukládati svěřenské fondy. To jsou veliké a cenné výhody — a dnes město New York přece jest nuceno platit šest procent úroků! To je dobrý důkaz, že někde je něco shnilého — totiž v americkém finančnictví.

Ve skutečnosti ovšem město New York platí z této poslední půjčky více nežli 6 procent! Sice ti občané, kteří koupili bondy města New Yorku na mnoze v domnění, že tím konají svou občanskou a vlastenckou povinnost, obdrží ze svých peněz jenom 6 procent, ale časopisy ve kterých půjčka byla ohlašována, "zapomněly" pověděti svým čtenářům, že onen syndikát peněžních ústavů, který půjčku převzal, obdržel od města provisi čili komisné 2 procent. A poněvadž půjčka v průměru je splatna za dvacet měsícův a pět dní, znamená to, že město zaplatí celkem 7.2 procent ročně.

Město New York má úvěr stále stejně dobrý; jeho bondy těší se značným výhodám zákonitým; peněz jest v zemi dost — a přece obyvatelé města New Yorku musí platit mnohem vyšší úroky nežli jindy, musí ze svého výdělku obětovati finančníkům větší díl než jindy. Proč? Prostě proto, že finančníci zrovna jako cukrovarníci nebo jiní kapitalisté hledí vytlouci z obecenstva, co se dá, a evropská válka dala jim k tomu záminku.

Co stojí válka evropská.

Dr. Charles Richet, statistik university pařížské před vypuknutím nepřátelství, vypočítal denní výlohu na válku $54,125,000. Měl za to, že válčícími zeměmi budou Francie, Velká Britanie, Rusko, Srbsko, Německo, Rakousko, Italie a Rumunsko. Italie dosud neválčí a třebas ani Rumunsko válku nezačne ale tyto dvě země jsou vyváženy Japanem, Belgií a Černou Horou a možná i Tureckem. Vytrhne-li sultán do boje, Řecko a ostatní balkánské země jistě budou do víru strženy a tu by se odhad Richetův zvětšil.

Elbert H. Gary, předseda ředitelstva ocelářské korporace United States, prozíravý obchodník, jenž se zabývá číslicemi, vypočítal denní výlohu na válku $40,000.000 Přijemememeli odhad Garyho za správný, bylo by už na válku vydáno $2,400,000,000, nepočítaje v to válečné odškodné.

Válka francouzsko-pruská v ro- 1870—71 trvala 405 dní a stála asi $3.000,000.000. Kdyby nynější válka tak dlouho trvala, stála by dle počítání Garyho $16,200,000,000.

Občanská válka Spoj. Států 18-61—65 trvala 2456 dní a stála $8,000,000,000. Kdyby Evropa bojovala tak dlouho vystoupil by účet za válku na $98.240,000,000.

Nejdražší válka v minulosti byla mezi Anglii a Francii v letech 1793—1815, obyčejně zvaná napoleonská. Trvala 8165 dní s přibližnou výlohou $15.000,000,000.

Tyto číslice jsou nepatrné kdyby se odhadu Garyho upotřebilo na tutéž dobu. Tu by suma ta dostoupila skoro na 330 billionů dolarů. Všichni znalci se však shodují že nynější váka nemůže trvati 22 roků, protože se přestávky k vůli sesílení, jak tomu bylo za doby Bonaparta, nedovolí.

Kdyby evropská válka trvala jeden rok, tu dle odhadu Garyho stála by skoro patnáct bilionů dolarů, čili skoro polovičku, co následující důležité války dohromady: Napoleonská z r. 1812, mexická z r. 1846, krimská, americká občanská, prusko-francouzská, rusko-turecká, búrská, španělsko-americká rusko-japonská a balkánská, jež dělají úhrn přibližně $33,281,000-000.

Bylo odhadnuto, že v těchto válkách bylo usmrceno 9.111,450 mužů. Dě-li se výloha úmrtností, shledá se že zabití jednoho muže v těchto válkách stálo $3652.

Richet ve svém odhadu počítal, že asi 20,000,000 mužů povoláno bude do zbraně, z nichž nejméně polovic posláno bude na front. Stravování jich stálo by $12,500,000,žold $425,000 a další $1,000,-000 žoldu oněm v arsenálech a přístavech, výloha s mobilisací se čítá na $2,000,000. Doprava potravin a zbraně stála by $4,000.000 a krmivo pro koně denně $1,000.-000.

Denní vydání za střelivo udává se na $5,000,000 a sice: pěchota deset patron denně $4,000.000; dělostřelectvo, 10 ran denně $1,250,-000 a lodní děla, dvě rány denně $375.000. r. Richet myslí, že výbava vojsk stojí denně $4.000.000, ambulace je třeba pro 500.000 raněných nebo nemocných, $1 za každého pacienta a že stejné sumy $500.000 jest třeba na pohyby lodí. otom přijdou číslice, které nejsou úplně zaviněny válkou, ale musí se počítati co výloha válečná. Jest v tom schodek na daních $10,0 00.000, pomoc chudému obyvatelstvu $6,750,000, za zničení měst, mostů a zlepšení $2,000,000. A každá z těchto položek jest pouze pro jeden de.

Ale což ztráty průmyslové? Na dovozy možno hleděti jako na úspory, ač mnoho utrpení vznikne ve mnohé z válčích zemí potřebujících potravin, protáhne-li se válka. Vývozy naproti tomu tvoří hlavní část života některých z válčících mocí. Na příklad Velká Britanie, Rusko (v Evropě i v Asii), Francie, Belgie, Srbsko, Černá Hora, Německo a Rakousko v roce 1913 vyvezly zboží na $1,191,-773.708 proti dovozu $712,548.859. — Pro některé z těchto zemí při vyhlídce, že všichni muži budou v poli v několika měsících a továrny zůstanou bez muzské práce, znamená to skoro úplnou ztrátu vývozu.

Pozoruhodné v této třídě jest Německo, jehož úhrnné vývozy dělají $331,684,212 a dovozy $188,-963,071. Bude-li Anglie na dále tak dobře patrolovati moře jako dosud, může přiváželi a vývěžeti tak dlouho, dokud bude míti ve svých továrnách a závodech dělníky. Ale otázkou jest, zdali vývozy za rok 1914 vyrovnají se oněm za rok 1913, jež dělaly $597,150,307. Sníženo na polovic její dovozu v r. 1913 v hodnotě $295,564.940 bude znamenati mnoho pro některé z nynějších protivníků Britanie.

Ve Francii průmyslová pohroma není o nic menší než ona jejího dědičného nepřítele Německa. Má příležitost vyváželi tak dlouho, dokud Velká Britanie bude pánem moře, ale jiná otázka jest, zdali to bude moci dělat. V roce 1913 vývozy Francie obnášely $146,100,-291, ale jest otázkou, jak velké budou letos. Loni Francie importovala zboží v hodnotě $136,877.990 a mnoho z tohoto mohlo by se importovati dnes, kdyby byl trh a peníze. Malá Belgie vyvezla za $66 845,462, ale mnoho-li zbývá brabantských průmyslových závodů?

V tomto ohledu Srbsko a Černá Hora byly jen málo dotčeny, neboť jejich vývozí dohromady obnášejí jen 7616 dolarů. Japan pro svoji zeměpisnou polohu má volná moře ale mnohé z jeho dřívějších trhů jsou zavřeny, tak že je úbytek na vývozu proti lonsku $57,771.815.

Jest těžko udati úhrnné ztráty mrtvých, raněných a pohřešovaných. — Francouzská válečná úřadovna nevydala žádných číslic, vyjma u důstojníků. Britové s méně než 200,000 muži v poli připustili úředně ztráty asi 50,000. Němci oznámili velké pobití Francouzů, Angličanů a Rusů, ale připouštějí pouze asi 75,000 zajatých, zraněných a pohřešovaných ve svých řadách, v nichž jak se myslí, jest na tři miliony mužů. Nieméně Francouzi trdí, že ztráty Němců jsou těžké, protože bojují v zavřené formaci.

Před několika dny příručí redaktor týdeníků Army and Navy Journal posmíval se tvrzením o velkých ztrátách, pravil:

"Nejpozoruhodnějším pro studenty vojenských dějin jest v bojování, ve Francii velmi malá ztráta v bitvě u porovnání s oznamovaným velkým bojováním. Nejvíce se útočí na levé křídlo spojenců, kteří už utkali se v pěti bitvách a sice u Mono Charleroi, Cambrai-La-Cateau, St. Quentin-Guise, v dlouhé bitvě na řece Marne a dosud nerozhodnuté bitvě na řece Aisne.

Kdyby bojování v Evropě jenom se přiblížilo k onomu u Murfresboro nebo Gettysburgu za americké občanské války, ztráty ritů do nynějška byly by hodně přes 125,000. Nesmí se zapomenouti, že ztráty neznamenají jenom padlé, ale také zraněné a pohřešované."

Z porovnání lze říci, že v třídenní bitvě u Waterloo byly tyto ztráty: Francouzi 40,000, Angličané 15,000 a Prusové 7000. Praví se, že bitva byla tak urputná, že 45,0000 mrtvých a raněných leželo na ploše třech čtverečních mil.

V občanské válce v bitvě u Murfreesboro nebo u Stone River severní ztratili 12,900 ze 44.800 a jihani 11.700 ze 37.770. V bojích u Wilderness měsíc trvajících ztráty severní byly 50,000 čili 41 rocent, ztráty konfederátů 32,000 čili 46 procent jejích vojska. Ve třídenní bitvě u Gettysburg uměli severní ztrát 23,000proti 30,000 konfederátů.

Bližší porovnání lze udělati se ztrátami v rusko- japonské válce v letech 1904—5, v níž 550,000 bylo zabitých. Děla v nynější válce jsou více smrtonosná než ona ve válce na dálném Východu, nieméně bodáků jak se zdá, užívá se v Evropě zhusta právě tak jako v bitvách mezi Ruském a Japanem. V bitvě u Liao-Yang, jež trvala deset dní, japonské ztráty obnášely 23,000 a ruské 19,000. Při zoufalém obléhání a dobytí Port Arthuru, což trvalo půl šesta měsíce, Japonci měli ztrát 92,000 (58,000 zabitých, 34,000 zraněných) a Rusové 8000 zabitých a 15,000 zraněných ze 47.000. V 16denní bitvě u Mukdenu Japonci ztratili 50,0-00, Rusové 97.000.

"Překážel" jest název nové povídky, která počíná vycházeti t.t.

Bolení v zádech.

Všichni ti, kdo trpí bolestmi v zádech, budou zajisté s povděkem čísti to, co napsal pan Frank Gargulak, ze Samoa, Cal., který byl zbaven bolestí v zádech po užívání Severova Silitele ledvina jater (Severa's Kidney and Liver Remedy). Psal nám o tom následovně: "Byl jsem překvapen, když jsem poznal, že moje bolest v zádech odešla dříve, nežli jedna láhev Severova Silitele ledvin a jater byla využita. Cítím se teď úplně zdráv a bez bolestí." — Profi ledvinovým a močovým chorobám, husté moči, zastavení moči, bolestnému močení, bolesti v zádech, otékání nohou, závrati a kyselosti v žaludku odporučujeme Severův Silitel ledvin a jater. Cena 50c a $1.00. V lékárnách aneb přímo od W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Iowa. oct

Tento časopis stojí pouze $1.00 na celý rok.

Severův Gothardský Olej.
Ceny: 25 a 50 centů.

Jest vřele odporučován jako výtečný liniment v léčení

revmatismu
ústřelu
čili housera,

neuralgie, křečí, otoků, ztuhlého krku, kloubů a svalů a v podobných bolestech a křečech,

kde liniment jest obyčejně užíván neb odporučován.

Severovy Tab-Lax.
Projímavé cukrovinky.
Pro dítky i dospělé.
Cena 10 a 25 centů.

Severovo Léčebné kožní mýdlo.
Pro dítky i dospělé.
Cena 25 centů.

Všude v lékárnách. Žádejte výslovně Severovy léky.
Nemá-li je váš lékárník, objednejte si je přímo od

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS IOWA